

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
NEMZETKÖZI
GAZDASÁGFEJLESZTÉS**

Időszak:

2012. augusztus

Dátum:

2012. szeptember 19.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KÖZMUNTERVÉZSÉG, TAPASZTALATOK ÉS STRATÉGIAI ELEMZÉS KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
Feltörekvő Európa	5
Csehország	5
Lengyelország	6
Szlovákia	6
Románia	7
Bulgária	8
Szerbia	9
Közel-Kelet monitor	12
Észak-Afrika	12
Levantei-térség	12
Kína monitor	15

Vezetői összefoglaló¹

A nemzeti ügyek kormánya által meghirdetett és képviselt új külpolitikai irányvonalakhoz igazodik a Századvég Nemzetközi Monitorja. A monitor célja az olvasó számára rendszeresen releváns képet adni a Magyarország számára egyre fontosabbá váló régiókról. A kormány felismerte, hogy egy sikeres külpolitikához a mai nemzetközi rendszerben szükséges egyrészt a regionális kapcsolatok megerősítése, másrészt a felemelkedő keleti országokkal való új kapcsolatrendszer kialakítása. Az utóbbi érdekében hirdette meg az új kabinet a „keleti nyitás” politikáját is. A monitor ehhez az új célrendszerhez igazodva három elkülönült térséget mutat be: a kelet-közép-európai országokat, a Közel-Kelet bizonyos államait és Kínát.

A korábban köztes térségként emlegetett Kelet-Közép-Európa államai gazdaságilag az európai fejlődés és növekedés legfőbb tartalékát jelentik, és ez magával vonja politikai szerepük felértékelődését is. A régió országait már nem csak az európai integráció tárgyaiként kell számon tartani, hanem aktív, kezdeményező államokként is. Az átalakuló gazdasági rendszer és a válságokkal terhelt európai integrációs folyamat határozza meg azt az összetett viszonyrendszert mely a térség országait jellemzi. A monitor célja ezen országok kormányzati, közpolitikai döntéseinek bemutatása és elemzése. A monitor sorra veszi a szomszédos államokat, valamint további két releváns térségbeli szereplőt, Lengyelországot és Bulgáriát.

A Közel-Kelet monitor célja között szerepel, hogy bemutassa, hogy a térség különböző régiói más és más szempontból meghatározóak hazánk számára. A vizsgálatba ezen okból kifolyólag nem kerül bele a tágabb közel-keleti régió valamennyi állama. A célkitűzés ugyanis az, hogy az egyes térségek csoportokban, a magyarok számára meghatározó aspektusokat bemutatva kerüljenek ismertetésre. A monitor így négy fő részre oszlik: az első rész az Észak-Afrikai térséget foglalja magában, elsősorban Egyiptomot, azonban a vizsgálatba a nemzetközi helyzet változása révén, akár esetlegesen is belekerülhet a többi állam is. Egyiptom elsősorban, mint az arab világ fő képviselője kerül bemutatásra az ország a magyar külügy számára ugyanis elsősorban, mint legfőbb kapcsolattartó, és mint egy olyan arab állam válhat fontossá, amelynek a régióban és a nemzetközi porondon betöltött szerepe kiemelkedő.

A második rész a szűk értelemben vett Közel-Kelet országait foglalja magában, a vizsgálatban bevonható országok száma itt is változó, azonban elsődlegesen Izrael, a Palesztin Hatóság, valamint Jordánia, Libanon és Szíria. A régió jelentősége elsősorban abban áll, hogy az izraeli-

¹ A monitor részben a minisztériumtól kapott információk alapján készült.

palesztin konfliktus miatt ez az egész MENA-térség és a nemzetközi rend egészére nézve egy gócpontot képez. Magyarország számára fontos, hogy itt a már kialakult és erős kötelékeket erősítse, illetve újakat alakíthasson ki és megfelelő külpolitikai válaszokat adjon. Ebből kifolyólag Izrael, a Palesztin Hatóság és Jordánia kapcsán elsődlegesen a politikai erőter változásának bemutatása illetve az országok nemzetközi kapcsolatainak havi monitoringja játszanak fontos szerepet.

A harmadik rész a releváns öböl menti országokat foglalja magában és elsődlegesen ezen országok nemzetközi gazdasági potenciálra fókuszál. Szaúd-Arábia kapcsán az ország meghatározó szerepéből kiindulva mindhárom aspektus a havi elemzés tárgyát képezi.

Külön részben kerül bemutatásra az Európai Unió és az Egyesült Államok Közel-Kelet politikája az adott hónapra vonatkozóan.

Az első Közel-Kelet monitor mint nagyobb kiterjedésű, bevezető anyag a régió bemutatását tűzi ki célul, első sorban a politika erőter és gazdasági viszonyok bemutatására kerül sor és a havi vizsgálatok ezt alapul véve erre visszautalva készülnek el.

A kínai kapcsolatok a magyar gazdaság számára jelentős segítséget nyújthatnak nem csak az államadósság finanszírozásában, hanem a válságból való kilábalásban is. Hazánkba érkező tőkeberuházások már eddig is jelentősen hozzájárultak a hazai munkahelyteremtéshez és a nyáron megrendezett csúcstalálkozó egyértelmű jele annak, hogy az ázsiai Óriás Magyarországot tekinti európai és térségbeli kapujának. Ezt a kivételes helyzetet mindenképp érdemes kihasználni, nem csak kormányzati döntéshozóknak, hanem az üzleti köröknek is. A monitor két részre oszlik. Az elsőben sor kerül a kínai politikai erőter elemzésére. A 2012-es év különösen nagy figyelmet érdemel ilyen szempontból. Ősszel a Kínai Kommunista Párt vezetése majdnem teljes egészében lecserélődik. A kínai vezetés egy új generációjának hatalomra kerülésének lehetünk szemtanúi. A vezetőváltás – a korábbiakhoz hasonlóan – bizonyos tekintetben programváltást is hozhat. Ez nem jelenti azt, hogy a Kínában drasztikus változások várhatóak, de a fő irányvonalakon belül, a hosszabb távú tervek kivitelezésében mindenképp némi elmozdulás várható. Ezen folyamatok megértését, átlátását és az új adminisztráció meghatározó politikusainak és az ő programjuknak megismerését segíti elő a monitor első része. A monitor második részében az olvasó Kína gazdasági életével ismerkedhet meg. A bevezető monitorban az olvasó egy átfogó képet kap a kínai politikát meghatározó erőkről, a további példányokban egy havi rendszerességgel elemzést az ottani főbb eseményekről, döntésekről és azok háttéréről.

Feltörekvő Európa

Csehország

Csehországot továbbra is súlyosan érinti az adósságválság.² A második negyedévben a GDP 0,2 százalékkal csökkent az első negyedévhez viszonyítva, míg éves összehasonlításban a gazdasági teljesítménye 1,2 százalékkal volt alacsonyabb. A munkanélküliség júliusban 8,1-ről 8,3 százalékra nőtt. Több mint tizenegyezer új munkakeresőt regisztráltak az elmúlt hónapban, ami a frissen diplomázottak munkaerőpiacra kerülésével magyarázható. A munkanélküliség legkevesbé Prágában és környékén, Közép-Bohémiában érzékelhető.

Először csökkent a cseh háztartások nettó havi bevétele 1990 óta. Évente 146 koronával csökken az egy főre eső jövedelem, ami így 12.902 korona. Előző évig a cseh háztartások éves nettó jövedelmei folyamatosan nőttek még a válság ellenére is. A cseh lakosok 61 százaléka kevesebbet keres bruttó 26.008 koronánál. A csehek felének 23.900 korona alatt van a fizetése. A többség bruttó bére 18.000 és 24.000 korona között mozog. A lakosság ötöde keres 24.000 és 30.000 korona között, és mindössze 5 százalék visz haza havonta kevesebbet 12.000 koronánál.

Az Európai Bizottság 9,3 milliárd koronát folyósított Csehországnak augusztusban. Ez az első összeg, amit azóta kapott az EU-tól, hogy júliusban részlegesen visszavették a cseh támogatások folyósítását. Csehország további 2 milliárd koronára számíthat augusztus végén és szeptember elején az EU-tól, közölte a pénzügyminisztérium. Az európai támogatások folyósítása meglehetősen komplikálttá vált, miután a cseh hatóságok hiányosságot mutattak az ellenőrzés és a revízió területén.

Egyesültek a CzechInvest és a CzechTrade külföldi ágazatai.³ A hálózat eddig 38 irodájával rendelkezik, a cél 2013-ra 70 iroda létrehozása a világ 56 országában. Az egyesülés az új cseh export-stratégia részét képezi a 2012 és 2020 közötti időszakban. Az új export-stratégiában 12 ország élvez prioritást, ezek között van Brazília, Kína, India, Irak, Ukrajna és az USA is. A CzechInvest elsősorban befektetőket keres Csehországba és az európai támogatásokat felügyeli, míg a CzechTrade feladata a cseh exportőrök támogatása.

Több mint 12.000 cseh tulajdonú vállalat székhelye található adóparadicsomokban.⁴ Így, a Csehországban regisztrált 366.500 vállalat 3,29 százalékát irányítják adóparadicsomokból. A csehek legvonzóbb országai közé tartozik Hollandia, Ciprus és Luxemburg, csak tavaly 328 cseh vállalat helyezte át székhelyét, valamely kedvezőbb környezetet biztosító országba.

² Az adatok a Cseh Nemzeti Bank honlapjáról vannak. http://www.cnb.cz/en/monetary_policy/

³ <http://www.radio.cz/en/section/news/trade-ministry-merges-czechinvest-and-czechtrade-branches>

⁴ <http://www.praguepost.cz/news/8610-slavias-troubles-rooted-in-financial-wrangle.html>

Lengyelország

A Trade Trans nevű lengyel állami szállítmányozási vállalat 2015-ben privatizálásra kerülne a Varsói Tőzsdén, majd kínai és török kereskedelmi útvonalakba fektetne.⁵ Zbigniew Janicki, a TradeTrans elnöke úgy nyilatkozott a vállalat fejlesztési fogja kereskedelmi útvonalait, hogy 2015-re megduplázza bevételeit. 2011-ben 758.8 millió lengyel zloty bevételt termelő vállalat célja, hogy 2012-re 10-11 százalékkal növelje bevételeit. Irodát nyitottak Hong Kongban és továbbiak létrehozását tervezik.

A személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási hozzájárulás nyeli el a lengyelek havi jövedelmének negyedét. A lengyel nettó havi jövedelem a bruttó jövedelem 75 százaléka, ami szinte egyezik az EU-s átlaggal, a 76 százalékhoz. A társadalombiztosítási hozzájárulás 13, a személyi jövedelemadó 11 százalékot emészt föl a bérből.

Bronisław Komorowski köztársasági elnök indítványozta, hogy a kormány létesítsen egy nemzeti rakétavédelmi rendszert, ami a NATO rakétavédelmi rendszer részét képezhetné a légi csapások elleni védelemben.⁶ Obama elnök szárazföldi és tengeri radarok és elfogó vadászpilóták elhelyezését kívánja elhelyezni számos európai országban, melyek védelmet nyújthatnának egy esetleges iráni rakétatámadás ellen.

Szlovákia

A szlovák rendőrök és katonák 25 év szolgálati idő után mehetnének nyugdíjba a Belügyminisztérium javaslata alapján, s mindez már 2013 januárjától lenne érvényes. Azok a rendőrök azonban, akik a módosítás hatályba lépéséig teljesítették vagy teljesítik az eddigi 15 éves szolgálatot, továbbra is igényelhetik majd a nyugdíjat.

Nyolc százalékkal nőtt a lakossági fogyasztói hitelek felvétele.⁷ Az embereknek egyre kevesebb a pénzük, mivel a béremelés nem kompenzálja az inflációt. Sokan korábbi adósságukat fedezik az újabb hitelekkel.

A lakosság számára is hozzáférhető állampapírokat bocsátana ki a pénzügyi tárca 2013 és 2015 között. A pénzügyi tárca úgy indokol, hogy a bizonytalan eurózónán belüli helyzet miatt szükség van az államadósságba befektetők körének, földrajzi elhelyezkedés, valamint pénznem és típus alapján történő diverzifikációjára.

A szlovák kormány államigazgatási reformja, az ESO többek között bevezetné az egyablakos ügyintézkedést, melynek lényege, hogy az ún. KAMO-pontokon az állampolgárok az összes,

⁵ http://www.pwc.de/de/newsletter/transaktionen/assets/t_l_newsflash_august_2012.pdf

⁶ <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/poland/9456610/Polish-president-accuses-Obama-of-betraying-Poland.html>

⁷ szlovák nemzeti bank adatai alapján: <http://www.nbs.sk/sk/titulna-stranka>

államigazgatással kapcsolatos ügyüket el tudnák intézni.⁸ Az egy helyen történő ügyintézés során a hivatal olyan információt, amit más állami hivatal már birtokol, nem kérhetné el a polgártól, azokat egymástól kellene beszerezniük. A 2014. januártól életbe lépő reformmal a kormány 2016-ig 700 millió eurót tervez megspórolni.

A közlekedési tárca 2013-ban soha nem látott, kétmilliárdot meghaladó költségvetéssel gazdálkodhat. A jelentős növekedés mögött az áll, hogy újjáélesztik a közpénzek és a magántőke partnerségén alapuló beruházásokat.

2012 második negyedévében 0,7 százalékkal nőtt a szlovák gazdaság, GDP-je 2,7 százalékos növekedést mutat az előző évhez képest. A növekedést elsősorban az autópárnak, azon belül is a kínai piacok felvásárló erejének köszönhető. 2012 októberétől a magánnyugdíjpénztárba folyó járulékok nyolcra négy százalékra csökkennek. Bár a kormány nem tervezi államosítani a magánkasszákat, célja Magyarországhoz hasonlóan az államháztartás egyensúlyának helyreállítása a magánnyugdíjakból befolyt tőke felhasználásával. Ezen felül októbertől decemberig lehetővé tennék a magánnyugdíjpénztárakból való kilépést, ugyanakkor viszont 35 éves korig be is lehet majd lépni a második pillérbe. Ez nem lesz automatikus a pályakezdők számára, önkéntes alapon lehet majd választani a magánpénztárakat.

2012 első félévében 7,1 százalékkal 3 208-ra nőtt az adóparadicsomnak tartott országokban bejegyeztetett szlovák vállalatok száma. A legkedveltebb adóparadicsomnak számít az USA, Ciprus, Luxemburg, illetve Hollandia. Csaknem tízezer Szlovákiában működő cég székhelye van Magyarországon is, mivel a visegrádi országok közül itt a legjobbak a kis- és középvállalatok számára kínált adókörfelmények.

Bár a Legfelsőbb Bíróság legutóbbi döntése lehetővé tenné, hogy a tartozásokat az államkincstári folyószámlákról is behajtsák, 115 képviselő támogatásával a pozsonyi parlament megszavazta a bírósági végrehajtásról szóló jogszabály módosítását. A törvényhozás döntésének köszönhetően sem az állami tulajdonú értékpapírok, sem az állami költségbevételei, sem pedig az államadósság fedezetét képező pénzeszközök nem vehetők végrehajtás alá. Abszolút mentességet élveznek a nem ideiglenes állami ingatlanok. A törvénymódosítás a relatív végrehajtási mentesség fogalmát is bevezeti, melynek értelmében csak bírói döntés után indítható végrehajtási eljárás az állami vagyon terhére.

Románia

Augusztus elején történelmi mélypontra süllyedt a lej a Román Nemzeti Bank szerint.⁹ A lej július óta folyamatosan gyengül, a Román Nemzeti Bank elnök szerint ennek kettős okai

⁸ <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?4498>

⁹ Román Nemzeti Bank adatai alapján: <http://www.bnr.ro/Home.aspx>

vannak, hiszen hat rá, hogy az országban nyár eleje óta belpolitikai feszültségek vannak és mindezt súlyosbítja, hogy az euró zónában is válság van.

Traian Basescu a vizsgált hónap elején kifejtette, hogy nem bízik abban, hogy a román gazdaság a hónap végéig talpon tud maradni ezért arra szólította fel a kormányt, hogy álljon elő egy válságtervvel.¹⁰

A legfőbb napirendi pont Romániában augusztusban a Traian Basescu leváltásáról szóló referendumról alkotott alkotmánybíróági döntés volt. A román AB szerint érvénytelen a népszavazás Traian Basescu visszatérhet államfői pozíciójába. Crin Antonescu ideiglenes államfő a döntés kapcsán kifejtette, hogy tiszteletben tartja azt, azonban nem tartja igazságosnak. A politikus mindehhez hozzáfűzte, hogy nem szándékozik kilépni a politikából.

Antonescu szerint ugyanis továbbra is harcolni kell a Basescu rezsim ellen, és noha a döntést tiszteletben tartják, de Basescu-t nem fogadják el államfőnek.¹¹

"Băseșcunek nincs erkölcsi alapja magát államfőnek tekinteni, hiszen 5,3 millió személy választotta meg államfőnek, és a referendum alkalmából 7,4 millióan szavaztak ellene. Traian Băseșcu ezek után kohabitáljon a titkosszolgálatokkal, a főügyességgel, és de az USL-vel a 7,4 millió románnal nem kohabitálhat"

A vizsgált hónapban a tervezett elbocsájtások miatt postások lepték el az utcákat a nagyobb városokban Romániában. A tüntetők bejelentették, hogy országos tiltakozó akciójuk augusztus végéig tart és amennyiben nem teljesülnek követeléseik, szeptemberben tiltakozó nagygyűlést fognak tartani a fővárosban. A Román Posta a hetekben jelentette be, hogy 6400 személyt kíván elbocsájtani.

Bulgária

Simeon Dajkov bolgár pénzügyminiszter bejelentette, hogy kormánya szakítva az előző kormányok gazdasági irányvonalával lazítani kíván a költségvetési szigoron Bulgáriában.¹² A kormány a következő évtől emelni kívánja a nyugdíjakat és az államigazgatásban dolgozók bérét. A kormány minden bizonnyal azért választotta ki ezt a két célcsoportot, mivel már a közelgő választásokra készül. Bulgáriában 2013-ban fognak országgyűlési választásokat tartani. Az elmúlt hónapokban készült közvélemény-kutatási adatok szerint ez a két, a társadalom jelentős hányadát képző célcsoport egyre szkeptikusabb a GERB- kormánnyal szemben.

¹⁰ <http://www.robert-schuman.eu/en/eem/1381-romanian-president-traian-basescu-avoids-impeachment-once-again>

¹¹ http://www.bursa.ro/basescu-knows-best-181305&s=print&sr=articol&id_articol=181305.html

¹² <http://www.reuters.com/article/2012/09/03/us-bulgaria-euro-idUSBRE8820K720120903>

Az Eurostat legfrissebb felmérései szerint Bulgáriában a munkanélküliség folyamatosan nő és elérte a 12,4 százalékot.¹³

A Bolgár Szocialista Párt népszavazást követel Bulgária atomenergiájáról. A szocialisták a belenai atomerőmű programot kívánják újraindítani. A BSZP a referendumhoz több mint 700 000 aláírást gyűjtött. A kormány a népszavazást egy időben kívánja meg tartani a parlamenti választásokkal, ugyanis Boiko Boriszov szerint a referendum túl nagy anyagi terheket róna az országra. A szocialisták szerint a miniszterelnök tervei teljességgel nevetségesek és olyan mintha, a kormány nem lenne tisztában a bolgár törvényekkel. A kormánypárt azzal támadja a BSZP-t, hogy ezzel a populista lépéssel csak Moszkva érdekeit szolgálják és nem veszik figyelembe, hogy ennek mekkora az ára.¹⁴

Az EURES (European Employment Services) adatai szerint ebben az évben több mint 1400 bolgár munkavállaló más európai tagállamban talált munkát magának.¹⁵

Rozen Plevneliev bolgár államfő reagált Hans-Peter Friedrich német belügyminiszter Bulgária Schengeni-övezetbe való felvételével kapcsolatos kijelentéseire. A német miniszter ugyanis beszédében kifejtette, hogy nem tartja lehetségesnek, hogy a közeljövőben Bulgária vagy akár Románia a schengeni övezet tagjai legyenek, hiszen nem teljesítik ehhez megfelelően az elvárásokat. A bolgár államfő szerint országa a Schengeni határvédelem terén jobban teljesít, mint a többi tagállam.¹⁶

Bulgária egy 25 km hosszú gázvezeték megépítését tűzte ki célul Romániával közösen. Bulgária tervei között szerepel, többek között három másik szomszédjával, Törökországgal, Görögországgal és Szerbiával is közös gázvezeték megépítése. Az eddigi tervek szerint a román-bolgár gázvezeték 2013-ra készül el.

Szerbia

A balkáni térségben súlyosbodnak az állami költségvetéssel, államadóssággal és a bankrendszerrel kapcsolatos problémák. A gazdasági növekedés és az export szintén lassulás jelentkezik. A térség országainak exportja közel 60 százalékban az Európai Unióba irányul. Főként az államcsőddel küszködő Görögországba, a pénzügyi nehézségektől szenvedő Olaszországba. Az elhúzódó adósságválságot így a külkereskedelem is egyre jobban megsínyli. A térség országaiban működő pénzintézetek nagy többsége szintén valamelyik euróövezeti országból való, különösen nagy a görög, az olasz és az osztrák bankok aránya.

¹³ http://ec.europa.eu/eurostat/web/rss/bulgaria_en

¹⁴ <http://www.euractiv.com/energy/cancelled-russian-nuclear-plant-news-514723>

¹⁵ <https://ec.europa.eu/eures/public/bg/homepage>

¹⁶ <http://www.novinite.com/articles/142032/Bulgarian+President+Self-Soothing+over+Germany%27s+Schengen+Veto>

Szerbiából például másfél milliárd eurót vontak ki a Szerbiában működő külföldi bankok 2011 eleje óta a szerb nemzeti bank adatai szerint, az összeg közel egyharmadát az idei első félévben vitték haza az adósságválság sújtotta országokba.

A Standard & Poor's nemzetközi hitelminősítő intézet augusztus 8-án egy fokozattal, „BB –” szintre rontotta Szerbia hosszú és rövid távú adósbesorolását, negatív kilátásokkal. A Fitch Ratings pedig augusztus közepén stabilról negatívra rontotta Szerbia "BB –" adósbesorolásának a kilátását. A S&P azzal indokolta a lépést, hogy az új szerb kormánynak nem sikerült gyors intézkedésekkel helyrehozni a pénzügyi stabilitást és erősíteni a gazdaságpolitika iránti bizalmat. A Fitch a költségvetés helyzetének romlásával, illetve a gazdaság teljesítményének gyenge kilátásaival indokolta döntését. A Fitch közleménye kiemelte, hogy az új kormány ahelyett, hogy a növekvő költségvetési hiány és az emelkedő államadósság csökkentésére összpontosítana, olyan jegybanktörvényt fogadtatott el, amely megrendítette a befektetői bizalmat és megnehezíti egy új IMF-hitelmegállapodás tető alá hozását. A jegybanktörvény módosítása miatt a nemzeti bank elnöke lemondott. A Fitch azzal számol, hogy az idei GDP-arányos államháztartási hiány 6,5 százalék lesz a korábban prognosztizált 5,5 százalék helyett. A Fitch szerint a szerb államadósság-ráta a GDP-hez mérten 55 százalék lesz 2012 végén.¹⁷

Szerbia tavaly októberben 1,1 milliárd eurós készenléti hitelmegállapodást kötött a Nemzetközi Valutaalappal, de az IMF 2012. februári felülvizsgálata után úgy döntött, hogy befagyasztja a hitel folyósítását az új szerb kormány megalakulásig, mert megítélése szerint a balkáni ország 2012. évi költségvetése nincs összhangban a hitel feltételeivel. A Nemzetközi Valutaalap (IMF) küldöttsége a tervek szerint szeptember közepén érkezik Szerbiába, melynek célja a szerbiai helyzet illetve a legújabb makrogazdasági kilátások felmérése.

Mlađan Dinkić pénzügyi és gazdasági miniszter szerint Szerbiának szüksége van új megállapodásra a Nemzetközi Valutaalappal. Az új kormány az előzőtől rekordméretű költségvetési hiányt és növekvő államadósságot örökölt. Az államháztartás 2,2 milliárd euróra tehető hiánya egyike a legnagyobbaknak Szerbia történetében. A kormány adóátrendezéssel és a bürokrácia csökkentésével kapcsolatos intézkedések meghozatalát tervezi. A szerb kormány számára az ipari és a mezőgazdasági termelés beindítása jelent prioritást, ugyanakkor a gazdasági tárca tervei szerint 2013-tól drasztikusan csökkenteni fogják a költségvetési hiányt.¹⁸

Mlađan Dinkić augusztus végén bejelentette az átalányadó rendszerének reformját. A jövőben az érintetteknek a megállapított átalányadót, a vagyonadót, illetve az általuk foglalkoztatott dolgozók utáni járulékokat kell majd fizetniük. A javaslat szerint a jövőben nem lesz lehetséges az átalányadót fizető iparosokra és kisvállalkozókra újabb járulékokat és

¹⁷ http://www.nbs.rs/internet/english/17/17_2/rejting_srbija.html

¹⁸ <http://blogs.ft.com/beyond-brics/2012/08/09/serbias-tough-choices/>

egyéb terheket róni. Az kisvállalatok ma 35 különféle járulékot fizetnek, a vendéglátóiparban pedig 42-t. A kormány szeptemberben ismerteti a részletes gazdaságélénkítő programját. Szeptemberben várhatóan elfogadják az áfatörvény módosítását. A kis- és közepes vállalkozások csak azután lesznek kötelesek kifizetni az áfát, miután megkapták az árujuk utáni pénzt. Ezt a rendelkezést 2013 januárjától érvényesíthetik. Az áfa fizetési rendszerbe való bekerülés censusát 4 millió dinárról 10 millió dinárra növelik. Ugyanakkor az áfa mértékét várhatóan a jelenlegi 18 százalékról valószínűleg 20 százalékra emelik (az alapvető élelmiszereknél, energiahordozóknál és napilapoknál alkalmazott 8 százalékos kulcs nem változik). A társasági nyereségadót a tervek szerint 10 százalékról 15 százalékra emelik. A jövedéki adó növelése is várható. Október 1-jétől csökkentik az állami közigazgatásban kifizetett legmagasabb bérek összegét. A közszférában Szerbiában 10 százalékkal magasabbak a fizetések, mint a gazdaságban.

Augusztus 23-án a szerb kormány elfogadta az aszálykár enyhítésére vonatkozó intézkedéscsomagot. Többek között előlátják a földművesek felmentését egyes pénzügyi kötelezettségek fizetése alól, más esetekben haladékot lát elő. A kormány biztosítani kívánja a piac stabilitását az ellátás és az áralakítás vonatkozásában, ezért bizonyos esetekben anyagi támogatást is nyújt. A földművesek további egy év türelmi időt kapnak a szubvencionált rövid- és hosszútávú agrárhitelekre, ez idő alatt a hitel alapösszegét nem kell törleszteniük, a kamatot pedig a megbeszélte ütemterv szerint. A bejegyzett gazdaságok a 2011-es és 2012-es évre mentesülnek a vízelvezetési és öntözési illeték fizetése alól. A kormány döntése értelmében a köztárasasági árutartalékok igazgatósága felvásárol 200 ezer tonna kukoricát a stratégiai tartalékok feltöltésére, és ideiglenesen megszűnik a vám és a kiegészítő importvám mindenféle gabonára. Az év végéig jelentősen növelik az állattenyésztési tevékenység ösztönzésére nyújtott támogatást.

Meghiúsult a smederevói acélgyár privatizációja. Komoly érdeklődő híján várhatóan eredménytelennek nyilvánították az acélgyár privatizációjára kiírt pályázatot. Utoljára szeptember 10-ig tolták ki az ajánlatok beadásának határidejét. A gyár június végén beszüntette a termelést, és július 5-től kényszerszabadságra küldte dolgozóit. A szerb kormány 2012 elején 1 dollárért vásárolta vissza a US Steeltől a gyárat, amelyet 2003-ban 23 millió dollárért adott el. Az üzem 2011-ben 200 millió dollár veszteséget szenvedett el, idén pedig tovább nőtt a veszteség. Az üzem a teljes szerb ipari termelés 5 százalékát adta.

Augusztusban megkezdődött a Fiat 500L exportja a Fiat Automobili Srbija (FAS) kragujevaci üzeméből. A Fiat 500L sorozatgyártása július 4-én vette kezdetét. Az új Fiat modell kragujevaci gyártásáról, illetve az olasz Fiat és a szerbiai kormány közös beruházásáról 2008 őszén írták alá a megállapodást. A stratégiai megállapodás szerint az olasz Fiat 67, a szerb állam pedig 33 százalékban osztozik a tulajdonjogokon. 2013-ban a jelenlegi többszörösére nő a termelés üteme.

Közel-Kelet monitor

Észak-Afrika

Egyiptom

Augusztusban az egyiptomi vezetés jóváhagyott egy 4,8 milliárd dollárról szóló hitel megállapodást a Nemzetközi Valutaalappal.¹⁹ A nemzetközi befektetők az esetre pozitívan reagáltak, azonban többen kifejtették azon véleményüket, hogy a befektetői bizalom visszaszerzéséhez több lépésre van még szükség. Az egyiptomi kormány a korábban tervezett 3,2 milliárd dollárról szóló hitel megállapodás helyett jóval magasabb összegről szóló megállapodást tűzött ki célul, amelyet sikerült is elérniük.

A vizsgált hónapban 30 év után először az egyiptomi elnök hivatalos látogatást tett Iránban. Mohamed Murszi egyiptomi elnök az el nem kötelezett országok csúcstalálkozóján vett részt. Az elnök látogatása előtt az elnök hivatal szóvivője kiemelte, hogy jelenleg nincs szó a több évtizede megszakadt diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról.²⁰

Levantei-térség

Palesztin Hatóság

Augusztusban az izraeli média arról számolt be, hogy Izrael növelni fogja azon engedélyek számát, amelyek lehetővé teszik, hogy a Nyugat-part területén élő palesztinok Izraelben vállaljanak kiegészítő munkát általában építkezéseken. A kvótát 19 000-ről kívánják 30 000 emelni az elkövetkező hetekben. Sokak szerint mindez azzal magyarázható, hogy a Nyugatipartról érkező munkásoknál nem áll fenn annak veszélye, hogy letelepednének az országban továbbá azzal indokolható, hogy az afrikai menekültek hazaküldése óta csökken a munkába állítható idénymunkások száma az országban.

A svéd kormány bejelentette, hogy elengedi a Palesztin Hatóság számára egy 28 millió dolláros kölcsön visszafizetését, amelyet még 1999-ben adtak a palesztinoknak egy a Gázaiövezetben megvalósítani kívánt villamosági projekthez. Nabil Kassis miniszter a svéd

¹⁹ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2012/car082212a.htm>

²⁰ <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2012/08/2012818182526548301.html>

gesztus kapcsán kifejtette, hogy mindezt nagyra értékelik és bíznak benne, hogy a svéd kormány segít a palesztin állam intézményrendszerének további lerakásában.

A palesztin elnök a Muszlim Országok Szervezetének számára egy olyan tervet kíván benyújtani, mely révén meggyőzi őket, hogy a legtöbb gazdasági szektor számára nyújtsanak anyagi segítséget. A Palesztin Hatóság területén a pénzügyi válság 2012 óta egyre jelentősebb. A nyári hónapokban a Palesztin Hatóság nem tudta időben kifizetni az összes közalkalmazott fizetését, melynek köszönhetően többen az utcára vonultak, a helyzet végül csak szaúdi anyagi segítséggel oldódott meg.

A vizsgált hónapban a baloldali Palesztin Néppárt szimpatizánsai vonultak utcára, a párt egyik legnagyobb támogatottsággal rendelkező székhelyén Nablusban, hogy tiltakozzanak a kormány lépései ellen. A tüntetők arra kívánják felhívni a figyelmet, hogy a Hatóság azon tervei melynek révén adóemeléssel kívánják orvosolni a pénzügyi válságot több ezer palesztin életét lehetetleníti el és nem célra vezető egy olyan terület esetében, amely amúgyis megszállás alatt van és szenved a telepések atrocitásaitól.

Az izraeli áramszolgáltató azzal fenyegette meg a palesztin hatóságot, hogy tartozás miatt kikapcsolja a Nyugati-part több városában (Betlehem, Ramallah, Jeruzsálem, Jerikó, stb.) az áramszolgáltatást. A tartozás összege eléri a 424 millió sékelt és a rendezetlen számlákért első sorban a menekülttáborok tehető felelőssé.

A Palesztin Hatóság Pénzügyminisztériuma augusztusban bejelentette, hogy 4,7 millió sékellel segíti meg több nyugati-parti felsőoktatási intézmény munkáját. Anyagi segítségben részesülnek a nagyobb egyetemek, mint az Al-Najah Egyetem, a Betlehemi Egyetem, az Allstiqlal Akadémia, a Bir Zeit, a Hebroni Egyetem és az Open University. A minisztérium szerint erre azért van szükség, mert a pénzügyi válság az egyetemeket is megviselte.

A Palesztin Hatóság augusztusban háláját fejezte ki a Dél-Afrikai Köztársaság számára, miután az afrikai ország kormánya elfogadta, hogy a későbbiekben a Nyugati- Part területéről származó termékeket, nem mint izraeli terméket, hanem mint „megszállt palesztin területekről” származó terméket ismerik el.

Augusztus elején a Palesztin Hatóság területén napirenden volt Mitt Romney izraeli beszéde.²¹ Száeb Erekat a beszéd a kapcsán kiemelte, hogy a republikánus politikus nincs tisztában a térséggel kapcsolatban és nem veszi figyelembe, hogy a palesztin gazdaság azért nem fejlődik megfelelő ütemben, mivel izraeli megszállása alatt van. A palesztin diplomata szerint az ilyen rasszista vélemény még izraeli oldalról sem hangzott el korábban soha, izraeli politikusok sem szoktak kulturális felsőbbrendűségről beszélni a gazdasági különbségek kapcsán.

²¹ <http://www.theguardian.com/world/2012/aug/01/romney-israel-comments-lags-polls>

Az elnökjelölt beszéde kapcsán az amerikai *Jewish Voice For Peace* szervezet is felszólította nyílt levél formájában a politikust, hogy kérjen bocsánatot a palesztinoktól. A szervezet szerint ugyanis „a palesztin területeken az izraeli megszállás teszi lehetetlenné a fejlődést és nem kulturális különbségek.”²²

Mahmúd Abbasz palesztin elnök augusztus végén kijelentette, hogy folytatják a diplomáciai küzdelmet azért, hogy az ENSZ őszi közgyűlésén teljes jogú tagként ismerje el a Palesztin Autonóm Területeket. A palesztinok tavaly szeptemberben fordultok a nemzetközi szervezethez államuk elismerésének ügyében, akkor sikertelenül.

Izrael

A vizsgált hónapban a legfőbb politikai napirend pont az új egyiptomi államfő Simon Pereznek címzett levele volt. A levelet az izraeli elnök hivatal hozta nyilvánosságra, mely meglátásuk szerint kifejezetten békeüzenetként értelmezhető, hiszen Mohammed Murszi ebben a békefolyamat újraindítása mellett foglalt állást, kitérve Izrael békéjének és stabilitásának kérdésére is. Az izraeli elnöki további részleteket nem közölt a levél kapcsán az egyiptomi vezető szóvivője azonban később úgy reagált, hogy az elnök semmilyen levelet nem küldött az izraeli félnek és az abban leírtak ezért hamisak.²³

Az izraeli kormány július végén fogadott el egy megszorító csomagot, amely többek között célul tűzi ki az adóemelést, ennek következtében új erőre kaptak a 2011-ben kibontakozó szociális mozgalmak.²⁴ Egy háborús veterán középkorú férfi felgyújtotta magát, ismerősi szerint tettét a kilátástalan anyagi helyzetével lehet magyarázni. Az előző hónapban egy 57 éves férfi egy szociális tüntetésen tette ugyanezt, üzenetet hagyva Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök számára, melyben kifejtette, hogy a kormány fokozatosan pénzt von el a szegényektől és gazdagokat pedig támogatja.

Egyre biztosabbnak tűnik Irán megtámadása Izraelben.²⁵ Augusztus közepén az izraeli kormány példátlanul széles hatalmat szavazott meg az izraeli miniszterelnök számára, mely sokak szerint egy esetleges Irán elleni támadással magyarázható. Az izraeli miniszterelnök jogkörének kérdése az államalapításkor lett meghatározva. A mostani döntés értelmében ezek jelentős mértékben kibővílnének. Sokak szerint az izraeli kabinet még a novemberi amerikai elnökválasztás előtt kívánja megtámadni a perzsa országot.

²² <https://jewishvoiceforpeace.org/blog/jewish-activists-delivered-over-17000-signatures-of-protest-at-romneys>

²³ <http://rt.com/news/israel-egypt-letter-mosri-571/>

²⁴ <http://www.reuters.com/article/2012/07/30/us-israel-economy-austerity-idUSBRE86T0X520120730>

²⁵ <http://www.reuters.com/article/2012/08/10/us-israel-iran-nuclear-idUSBRE8790IF20120810>

Kína monitor

A Senkaku-szigetek hovatartozása miatt Kína és Japán között évtizedek óta fennálló területi vita újabb fejezetéhez érkezett.²⁶ Augusztus 19-én japán nacionalisták szálltak partra a szigetek egyikén és tüzték ki a japán zászlót, második világháborús megemlékezésre hivatkozva. A történeteket rendkívüli felháborodás követte Kínában, több nagyvárosban tüntetések kezdődtek, a terület szuverenitásának hangsúlyozásával. A japán kormány az incidenst követően lépéseket tett a jövőbeni konfliktusok megakadályozása érdekében, ugyanakkor a fellángolások tanulmányunk lezárásáig (szeptember 17.) sem szűntek meg, folyamatos egyeztetés zajlik Kína és Japán között a helyzet hosszú távú rendezése érdekében, Japán ajánlatot tett a terület megvásárlására.

A második világháború alatt hadszíntérnek számító szigetcsoport mindössze 8 tengerből kiemelkedő sziklából áll, összesített területük csupán 7 km². A feltűnő érdeklődés annak köszönhető, hogy feltételezhetően földgázlelőhelyek találhatóak a szigetek közelében.

Augusztus 1-én jelentős döntést hozott a pekingi pénzügyminisztérium, megszüntette az exportadót 17 termékcsoport vonatkozásában, amelyek többségében textilipari árukat foglalnak magukban.²⁷ A termékekkel kapcsolatos kereskedelmi változtatás szintén a júliusban Brüsszel által bevezetett kvótarendszer. 2012 első felében a kínai textiltermékek exportja közel 21 százalékkal növekedett és elérte az 50,3 milliárd dolláros értéket 2011 azonos időszakához képest. A kínai kormány adatai alapján az EU-s export az átlag közel háromszorosával, 57 százalékkal nőtt 8,65 milliárd dollárra.

Az Európai Unió kereskedelmi szóvivője reagálva a kínai állam döntésére, kiemelte, hogy a kínai döntés nem jár a textilárak EU-s kivetelének csökkentésére tett ígéret megsértésével, mivel a kvótarendszer képes az exportadó kivezetése mellett is megfelelően szabályozni a piacot.

A PricewaterhouseCoopers augusztus második felében nyilvánosságra hozott felmérése alapján Kína külföldi befektetései – vállalat-, illetve üzletrésztulások – értéke 23,9 milliárd dollárra nőtt a tavalyi 7,9 milliárdról.²⁸ Az említett befektetések közel 70 százaléka az energetikai és nyersipari szektorokba irányult.

Kína és Tajvan augusztus utolsó napjaiban – több éves tárgyalásokat követően – közvetlen jüan-elszámolási mechanizmus elindításáról és kölcsönös devizacseréről írt alá

²⁶ <http://www.theguardian.com/world/2012/aug/19/china-protest-japan-senkaku-diaoyo-island>

²⁷ http://www.banktrack.org/manage/ems_files/download/china_sustainable_finance_newsletter_15_english_/120807china_sustainabilityfinance.pdf

²⁸ http://www.pwc.com/en_US/us/tax-services-multinationals/newsletters/asia-pacific-tax/assets/pwc-qianhai-attractive-chinese-location-foreign-investment.pdf

megállapodást.²⁹ A döntés eredményeként valószínűsíthető, hogy a jüan nemzetközi használata növekedni fog, kifejezetten a Kína és Tajvan közti kapcsolatokban, ugyanakkor lehetőség van arra is, hogy a szigetállam egy újabb jüan-offshore központtá váljon. Jelenleg a térség elszámolásai, mind a jüan alapú, mind pedig a tajvani dollár alapú Hongkong közvetítésével történik, a megállapodás hatályba lépésével – novembertől kezdődően a közvetítő kiiktatódik a rendszerből. A mostani döntés komoly lépésnek tűnik a két szomszédos állam közti egyre szélesebb körű gazdasági együttműködés keretében.

²⁹ <http://www.bbc.com/news/business-19204608>